

ÖFVERSIGT

AF

KONGL. VETENSKAPS-AKADEMIENS
FÖRHANDLINGAR.

SEXTONDE ÅRGÅNGEN

1859.

MED FYRA TAFLOR

OCH

ETT BIHANG METEOROLOGISKA IAKTTAGELSER.

STOCKHOLM, 1860.

P. A. NORSTEDT & SÖNER,

Köngl. Boktryckare.

INNEHÅLL.

	Sid.
ANDERSÉN, De lackröda pennspetsarna hos Sidensvansen . . .	219.
BLOMSTRAND, Några organiskt sammansatta radikaler . . .	271.
BRUZELIUS, Amfipodernas inre byggnad	1.
DAHLANDER, Vissa klasser af andra gradens ytor	387.
DELLWIK, Rostade och orostade jernmalms värmeKapacitet . . .	439.
FÅHRÆUS, O. I., LINNÉS hemliga konst att göra perlor . . .	89.
HANSTEEN, De magnetiske Elementer for Stockholm	431.
HELLEDAY, Om Loka helsovatten	245.
HOLMGREN, Ichnemonidernas lefnadssätt	19.
» Sveriges Pimplariæ	121.
HULTMARK, Chrysotil och serpentin från Sala	282.
IGELSTRÖM, Stilpnomelan och Pektolit i Sverige	399.
LILJEBORG, Om Liriope och Peltogaster	213.
» Fynd af fossilt Hvalskelett	327.
LINDBERG, Den nordiska mossvegetationen	205.
LINDQVIST, Apparat för hentning af luft- och vattenprof. . .	239.
LOVÉN, S., Om Pilidium MIDD., Piliscus Lov.	119.
LUNDSTEDT, Cycliska tideräkningen	253.
LÖWENHJELM, Zoologiska notiser	393.
MALMSTEN, C. J., Partiela differential-egvationer af första ordningen	57.
MÜLLER, Om urinjämsning	161.
» Kemiska notiser	401.
NORDENSKIÖLD, Gadolinitens kristallform	287.
NYLANDER, Qvicksilfver-cyanid-dubbelsalter	281.
SANTESSON, Carl den tolfte banesår	391.
SCHULTZ, Om Räkmaskinen	391.
STEENSTRUP, Om Walrossen, ref. SUNDEVALL	441.
STENHAMMAR, Exsiccater af svenska lafvar	293.
STÅL, Om Reduvini	175, 363.
» Om Amerikas Chrysoliner	305.
» Om Coreida	449.
THALÉN, Att bestämma inductionsströmmars olika fortvaro . .	135.
THOMSON, Sveriges Proctotruper	69.
THORELL, Nya exotiska Epeirider	299.
» Om vissa parasitiska Entomotracer	335.
WALLENGREN, Skandinavien Coleophorer	163.
ZETTERSTEDT, Botanisk resa i nordl. Norges fjell	407.
» Vegetations-skizzer från Pyreneerna	23.

Inlemnade skrifter: BJÖRKMÄN, 330; BURMÄN, 476; FÅHRÆUS, O. I., 88; LINDSTRÖM, 425; v. SCHIEELE, 88; K. Sjöförvaltningen, 133; K. Sjöförsvärs-Departementet, 133, 330; Tho-

Fortsatt Exsiccata-samling af Svenska Lufarter. — Hr STENHAMMAR hade insändt ett exemplar af »Lichenes Sveciæ Exsiccati, editio altera, Fasciculus II», åtföljdt af följande meddelande:

»Likasom vid utgifvandet af denna Exsiccata-samlings första häfte (anmäldt i Öfversigten af Kongl. Vetenskaps-Akademiens förhandlingar 1856, sid. 171) äro äfven i denna andra fascikel de flesta svenska arter i en följd meddelade af släktena *Ramalina*, *Peltigera*, *Gyalecta* och båda de i nordn inhemska *Sphaerophora*. Denna plan, att genom meddelande af mindre grupper och en rad af nära beslägtade arter bredvid hvarandra, gifva denna Exsiccata-samling ett ökadtt värde, kan dock endast inom inskränkttare gränser fullföljas, då ett slägtes serskilda arter måste samlas från olika provinser inom fäderneslandet. — Den omhvälfning, som nu pågår i Lufkunskapens systematik bland Italiens och Tysklands Lichenologer, har föranlett en ny synonymik, hvilken utgifvaren af denna svenska lufsamling icke vågat tillägna sig. De lifliga striderna mellan sjelfva Lichenologerna äro ännu icke afslutade, och man torde kunna hoppas en återgång från de vacklande åsigter, hvilka hos vetenskapsmännen sjelfva ännu icke hafva vunnit stadga, enligt hvilka sporernas form antages såsom hufvudsakligaste grunden för nya slägtens bildning. Den villrådighet, som icke sällan röjer sig vid arternas hänförande till ett antaget slägte, synes gifva anledning till detta hopp. Då denna Exsiccata-samlings egentligaste ändamål är, att — jemte meddelande af kännedomen om de former, under hvilka lufvarne inom Sverige uppträda, hvarom främmande länders Lichenologer synas stundom sväfvva i en ovisshet, som förleder till förhastade om dömen — bereda ett hjälpmedel för lufkunskapens inhemtande inom fäderneslandet, men FRIES' Summa Veget. Scandinaviæ och Lichenographia Europæa ännu äro de enda hos oss tillgängliga källorna för svenska lufvarnas synonymik, lærer ett giltigt skäl äfven deruti erbjudas, till denna synonymiks bibehållande. Om det lyckas utgifvaren, att i någon mån, genom en följd af häften,

gifva Exsiccata-samlingen en viss grad af fullständighet, önskar han att i en till densamma fogad resonerad förteckning öfver dess innehåll, meddela äfven upplysningar om den nyare synonymiken — och då först torde dessa kunna blifva gagneliga. — Rörande de i denna fascikel gifna arter, må följande erhindras. Då Prof. MASSALONGO under *en* art (*polymorpha*) sammanför alla europeiska former af släktet Ramalina, måste detta, för den, som haft tillfälle att observera t. ex, Ramal. *polymorpha* Ach. och Ramal. *Scopulorum*, och dessa arters växtsätt och utveckling på samma eller nästbelägna hafsklippor, förekomma såsom en lika stor öfverdrift å ena sidan, som å den andra tyska Lichenologers framställning af de former Ram. *calicaris* LINN. (FRIES) företer, såsom serskilda arter. Det är dock erkänt att alla dessa formers sporer fullkomligt öfverensstämma till form och antal i hvarje spor-säck. Man kan äfven framvisa exemplar, hvilka till en del skulle tillhöra *a fraxinea* och till en del *c canaliculata*, likasom öfvergången från *c canaliculata* till *farinacea* är otvifvelaktig. Begränsningen af Ram. *calicaris* i FRIES Lichenogr. Europ. är derföre obestriddigt vetenskapligt sann, och måste bibehållas. — *Parmelia ciliaris* har en på hafsklipporna horizontalt växande form, i Exsiccata-samlingen gifven näst efter den på trädstammar växande vertikala, med gråblått doft beströdda, allmänna formen. Den förra, som är Parm. *ciliaris* WAHLENB. Fl. Lappon. n. 813, kan dock med skäl betraktas såsom den normala formen. Näst efter denna är Parm. *aquila*, jemväl en hafsklippornas inbyggare, gifven i Exsiccata-samlingen. Den som sett dessa båda lafformer bredvid hvarandra samboende, kan — ehuru vågadt det må synas — misstänka, att ett nära samband eger rum mellan dem. Det är också märkvärdigt, att bådas fruktbildning och sporer till form och färg i intet väsendtligt äro skiljaktiga. — Parm. *chrysoleuca*, icke inom Sveriges fjällregion funnen, har blifvit gifven i norrska exemplar, för jemförelse med den näst föregående, närbeslägtade Parm. *cartilaginea*. — *Gyalecta foveolaris* WAHLENBERG och Gyal. *geioica* WAHLENB., den förra från Finmarken, meddelad af Magister Doc.

TH. FRIES, den sednare insamlad på Gottland, båda således från WAHLENBERGS ursprungliga växtlokaler, här meddelade närmast bredvid hvarandra, tjena allrabäst att upplysa, de af utlandets Lichenologer begångna misstag genom ömsesidig förvexling af de Wahlenbergiska arterna, hvilka tillförene blifvit i Kongl. Akademiens förhandlingar anmärkta, — Under N:o 53 *b* har, för jemförelse med *Biat. luteola* äfven blifvit meddeladt ett litet exemplar af *Bacid. fraxinea* LÖNNR. (i Tidskriften Flora), sparsamt samlad på askstammar, Gottland. Den utgör en ganska oväsentligt skiljd form af *B. luteola*, — ett omdöme, som utan tvekan kan fällas och bekräftas genom KOERBERS yttrande i Syst. Lich. Germ. att *B. luteola* »ändert hinsichtlich der Berandung, Erhabenheit und Färbung der Fruchtscheibe unwesentlich ab.» Äfven sporerna hos *Bac. fraxinea* LÖNNR. äro till form, färg, det obestämda antalet af mellanbalkar och proportionen af den större längden mot deras bredd, i allt öfverensstämmande med sporerna hos *B. luteola*. På den slätare barken utvecklas ej thallus hos den så kallade *Bac. fraxinea*, men väl i barkens rennor, och är då fullkomligen thallus *Biat. luteolæ*. — Under bibehållet namn af *Biat. vernalis* LIN., hvilken benämning grundar sig på en säker tradition från LINNÉS egna lärjungar, äro under N:o 54 meddelade två former af den art, hvilken nyare Lichenologer kalla *Bilimb. sphaeroides* (KOERBER Systema Lich. Germ. p. 213), den ena *a*, inom Sveriges skogiga bergsbygder allmän, den andra *b*, på Gottländska kalkkullarnes sidor. Till förekommande af förvexling och misstag om synonymien, må erhindras, att den här i Exsiccatsamlingen gifna Gottländska formen är den af mig i Öfversigt af K. Vet.-Akad. förhandlingar 1857 anförda *Biat. vernalis sphaeroides*, under hvilken benämning den anfördes, emedan den närmast synes öfverensstämma med *B. sphaeroides* Sommerf. Suppl. Fl. Lapp. Men ostridigt äro så väl den allmänna formen *a*, som denna Gottländska *b*, och den så kallade *Lecid. hypnophila* Ach. högst oväsentligt olika former af samma art, och den sistnämnda från Gottland uppgifna icke skiljd från den i Exsiccatsamlingen gifna *b*. Här är icke stället att ingå i en

speciell granskning af de uppgifter, genom hvilka försök blifvit gjordt att ådagalägga deras serskilda art-rättighet. (Kongl. Vetenskaps-Akademiens Öfversigt 1858, s. 275). De alltför ytterligt små skiljaktigheter, på hvilka denna arträttighet vill grundas, hufvudsakligast med afseende på det, hos denna art varierande, och icke väsentliga antalet af sporernas mellanbalkar, kunna till sitt värde tillräckligt bedömas, då man jemför hvad KOERBER anför Syst. Lich. Germ. p. 214 om Bilimb. *hexamera* Mass. och Bil. *tetramera* Mass., af hvilka den förra (Öfvers. af Vet.-Akad:s förh. på sist anförda ställe) uppgifves vara den förmenta Lecid. *hymnophila* Ach., den senare deremot den nu i Exsiccata-samlingen lemnade B. *luteola* b. KOERBERS ord äro följande: »Nach dem ich mehrere Tage ausschliesslich dem Studium der hiehergehörigen Flechten gewidmet, bin ich zu dem Resultat gekommen, dass nicht einmal die von Massalongo unterschiedenen Arten (B. *hexamera* och B. *tetramera*) sich genügend und constant als gesonderte Typen erkennen lassen. Sie gehören durchaus zu den Flechten, bey denen die Färbung der Fruchtscheibe wie die Grösse und der Sporblasteninhalt der Sporen innerhalb der von der Gattung gesteckten Gränzen durchaus *wandelbar* sind.» De af MASSALONGO meddelade figurer af fruktbildningen och sporerna hos B. *tetramera* och B. *hexamera* (Recherche s. auton. d. Lich. *crostosi* fig. 234, 235) bekräfta denna *föränderlighet*, genom hvars begagnande för bemödandet att uppspana skilda arter, vetenskapen ej kan vinna. Den här gifna formen *b.* träffas äfven på kalkbildningen i södra slutningen af Kolmorden, och synes alltså vara en tillfällig formförändring på kalkgrund. — Biat. *leucorrhæa* Ach., gifven under detta namn, emedan den är identisk med Lecid. *fusco-lutea* β *leucorrhæa* Achar., men med skäl ansedd såsom från *fusco-lutea* skild art, är jemväl de nyare Lichenologernes *Blastenia sinapisperma* DE CAND. Det otvifvelaktiga Acharianska namnet har blifvit bibehållet, så mycket hellre, som mer än tvifvelaktigt är om DE CANDOLLE menat denna art. Enligt FRIES Lichenogr. Europ. hafva under namn af *sinapisperma* DE C. från Frankrike

blifvit sända exemplar af *Biat. vernalis*. För att| förekomma misstag om synonymien, bör jemväl anmärkas, att den nu i *Exsiccata*-samlingen gifna *Biat. leucorrhæa* är den art, som af mig anfördes i *Gottlands Laf-flora* (Kongl. Vetenskaps-Akademiens Handl. 1846, p. 215) under namn af *Biat. fusco-lutea*. — En af Svenska lafsamlingens utmärkta prydnader utgör den N:o 56 gifna, af Herr ÅKERMAN meddelade *Biat. cinnabarina*, hvilken såsom svensk, är ett ganska värderikt fynd. Det må nämnas, att den jemväl nyligen, men ganska sparsamt, blifvit träffad i Norra Helsingland af Herr ALFRED HARTMAN.»
